

ÇERKEZKÖY TİCARET VE SANAYİ ODASI EKONOMİK, TİCARİ, BEŞERİ, SOSYAL VE FİNANSAL BİLGİLER

ARALIK-1

15 OCAK 2018

İlknur İNAL

PROJE GELİŞTİRME YÖNETİCİSİ

ULUSLARARASI İLİŞKİLER VE KOBİ DESTEK UZMANI

I. İçindekiler

1. EKONOMİK VERİLER; ENFLASYON VERİLERİ	4
1.1. TÜKETİCİ FİYAT ENDEKSİ, ARALIK 2017	4
1.1.1. TÜKETİCİ FİYAT ENDEKSİ DEĞİŞİM ORANI, ARALIK 2017.....	5
1.2. YURTIÇİ ÜRETİCİ FİYAT ENDEKSİ, ARALIK 2017	5
1.2.1. YURT İÇİ ÜRETİCİ FİYAT ENDEKSİ DEĞİŞİM ORANI, ARALIK 2017	5
2. EKONOMİK VERİLER; GÜVEN ENDEKSLERİ	7
2.1. EKONOMİK GÜVEN ENDEKSİ, ARALIK 2017.....	7
2.1.1. EKONOMİK GÜVEN ENDEKSİ, ALT KALEMLERİ VE DEĞİŞİM ORANLARI, ARALIK 2017	8
2.2. TÜKETİCİ GÜVEN ENDEKSİ, ARALIK 2017	8
2.3. TEPAV PERAKENDE GÜVEN ENDEKSİ, ARALIK 2017	10
2.3.1. TEPAV PERAKENDE GÜVEN ENDEKSİ DEĞİŞİM ORANLARI, ARALIK 2017	10
3. EKONOMİK VERİLER; DIŞ TİCARET	13
3.1 İTHALAT- İHRACAT, KASIM 2017	13
3.2. İHRACATÇI FİRMALARIN KANUNİ MERKEZLERİ BAZINDA İHRACAT PERFORMANSI, ARALIK 2017 (1000 \$)	15
3.3. İLİMİZDEKİ İHRACATÇI FİRMALARIN SEKTÖR İHRACAT PERFORMANSI, ARALIK 2017 (1000 \$) 16	
3.4. İLİMİZDEKİ İHRACATÇI FİRMALARIN ÜLKE İHRACAT PERFORMANSI, ARALIK 2017 (1000 \$).....	17
3.5. İLİMİZE GÖRE ÖNEMLİ SEKTÖRLER BAZINDA ÜLKEMİZİN İLK 5 ÜLKE İHRACAT PERFORMANSI, ARALIK 2017 (1000 \$)	18
4. BEŞERİ-EKONOMİK VERİLER; İSTİHDAM.....	19
4.1. İŞGÜCÜ MALİYET ENDEKSİ, III. ÇEYREK TEMMUZ-EYLÜL 2017	19
4.1.1. MEVSİM VE TAKVİM ETKİSİNDEN ARINDIRILMIŞ ENDEKSLER VE DEĞİŞİM ORANLARI, III. ÇEYREK: TEMMUZ-EYLÜL 2017 [2010=100]	19
5. YILLIK SANAYİ ÜRÜN (PRODCOM) İSTATİSTİKLERİ, 2016.....	20
6. KULLANILAN VERİLERİN KAYNAKLARI.....	21

II.GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1: Tüketici Fiyat Endeksi.....	4
Grafik 2: Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi.....	6
Grafik 3: Ekonomik Güven Endeksi.....	7
Grafik 4: Tüketici Güven Endeksi	9
Grafik 5: Perakende İşlerin Geçen Yılın Aynı Ayına Göre Durumu	11
Grafik 6: Tepe'nin Alt Sektör Bazında Değişiminin Geçen Yılın Aynı Ayına Göre Durumu.....	12
Grafik 7: İhracat.....	14
Grafik 8: İthalat.....	14
Grafik 9: İhracatın İthalatı Karşılama Oranı.....	15
Grafik 10: Ana sanayi gruplarına göre ürünlerin oransal dağılımı, 2016	2

III.TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Tüketici Fiyat Endeksi Değişim Oranı.....	5
Tablo 2: Bölgemizde Ana Harcama Grupları Bazında Endeks.....	5
Tablo 3: Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi Değişim Oranı.....	6
Tablo 4: Ekonomik Güven Endeksi, Alt Kalemleri Ve Değişim Oranları.....	7
Tablo 5: Tüketici Güven Endeksi, Alt Kalemleri Ve Değişim Oranları.....	9
Tablo 6: TEPAV Perakende Güven Endeksi Değişim Oranları.....	10
Tablo 7: İhracatçı Firmaların Kanuni Merkezleri Bazında İhracat Performansı.....	16
Tablo 8: İlimizdeki İhracatçı Firmaların Sektör İhracat Performansı.....	17
Tablo 9: İlimizdeki İhracatçı Firmaların Ülke İhracat Performansı.....	18
Tablo 10: İlimize Göre Önemli Sektörler Bazında Ülkemizin İlk 5 Ülke İhracat Performansı.....	19
Tablo 11: Mevsim Ve Takvim Etkisinden Arındırılmış Endeksler Ve Değişim Oranları.....	20

1. EKONOMİK VERİLER; ENFLASYON VERİLERİ

1.1. TÜKETİCİ FİYAT ENDEKSİ, ARALIK 2017

Tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık %0,69 arttı

TÜFE'de (2003=100) 2017 yılı Aralık ayında bir önceki aya göre %0,69, bir önceki yılın Aralık ayına göre %11,92, bir önceki yılın aynı ayına göre %11,92 ve on iki aylık ortalamalara göre %11,14 artış gerçekleşti.

Aylık en yüksek artış %1,69 ile ulaştırma grubunda oldu

Ana harcama grupları itibariyle 2017 yılı Aralık ayında endekste yer alan gruplardan, gıda ve alkolsüz içeceklerde %1,52, ev eşyasında %1,18, konutta %0,77 ve lokanta ve otellerde %0,47 artış gerçekleşti.

Aylık en fazla düşüş gösteren grup %2,39 ile giyim ve ayakkabı oldu

Ana harcama grupları itibariyle 2017 yılı Aralık ayında endekste yer alan gruplardan haberleşmede %0,17 ve alkollü içecekler ve tütünde %0,01 düşüş gerçekleşti.

Yıllık en fazla artış %18,24 ile ulaştırma grubunda gerçekleşti

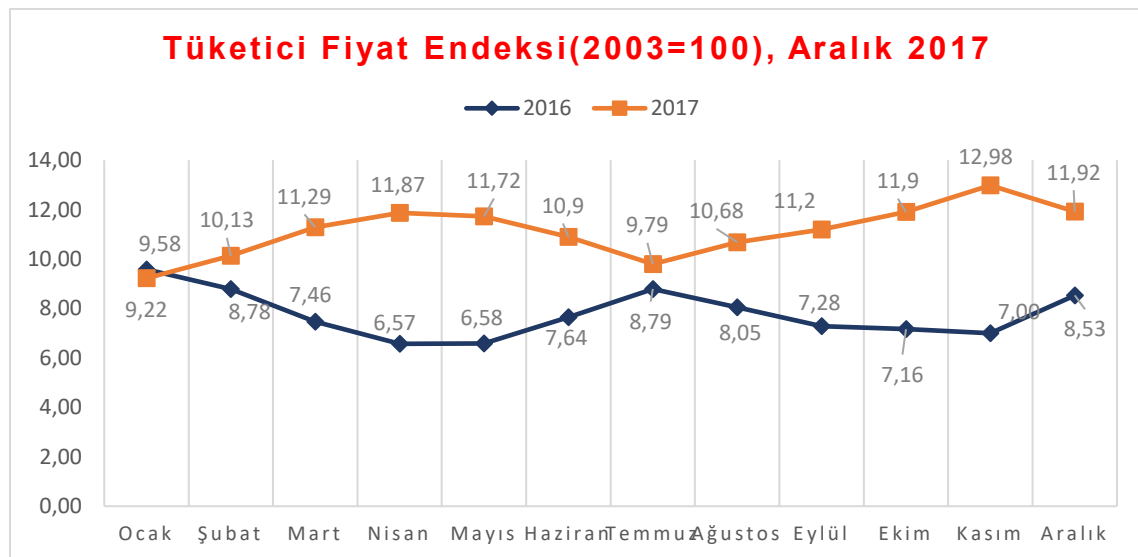
TÜFE'de, bir önceki yılın aynı ayına göre gıda ve alkolsüz içecekler %13,79, çeşitli mal ve hizmetler %12,77, ev eşyası %12,74 ve sağlık %11,90 ile artışın yüksek olduğu diğer ana harcama gruplarıdır.

Aylık en yüksek artış %1,52 ile TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt)'de oldu

İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) 2. Düzey'de bulunan 26 bölge içinde, bir önceki yılın aynı ayına göre en yüksek artış %13,59 ile TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkari) bölgesinde ve on iki aylık ortalamalara göre en yüksek artış %12,79 ile TRC1 (Gaziantep, Adıyaman, Kilis) bölgesinde gerçekleşti.

Aralık 2017'de endekste kapsanan 414 maddeden; 48 maddenin ortalama fiyatlarında değişim olmazken, 242 maddenin ortalama fiyatlarında artış, 124 maddenin ortalama fiyatlarında ise düşüş gerçekleşti.

Grafik 1: Tüketici Fiyat Endeksi

Kaynak: TÜİK

1.1.1. TÜKETİCİ FİYAT ENDEKSİ DEĞİŞİM ORANI, KASIM 2017

Tablo 1: Tüketici Fiyat Endeksi Değişim Oranı

	Aralık 2017	Aralık 2016
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	0,69	1,64
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	11,92	8,53
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	11,92	8,53
On iki ayın ortalamalarına göre değişim oranı (%)	11,14	7,78

Kaynak: TÜİK

AÇIKLAMALAR: TÜFE (Açılımı: tüketici fiyatları endeksi) tipik bir tüketicinin satın aldığı belirli bir ürün ve hizmet grubunun fiyatlarındaki ortalama değişimleri gösteren bir ölçüttür. Yıllık enflasyon değerindeki değişimi ölçmek için kullanılır.

TÜFE, İstatistik bilimindeki indeks sayılar ile hesaplanır. Belli bir yıl seçilir ve bu yıl temel yıl kabul edilir. Endeks değeri 100'dür. Bundan sonraki yıllar, yani cari yıllar enflasyon değerlerine göre değişkenlik gösterir ve temel alınan endekste oynamalar olur.

TÜFE'nin yorumlanırken karşılaştırılan dönemler arasındaki toplam ya da fark, belirli bir gelire sahip olan bireyin satın alma gücünün azalıp azalmadığını gösterecektir.

1.2. YURTIÇİ ÜRETİCİ FİYAT ENDEKSİ, ARALIK 2017

Yurt içi üretici fiyat endeksi aylık %1,37 arttı

Yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE), 2017 yılı Aralık ayında bir önceki aya göre %1,37, bir önceki yılın Aralık ayına göre %15,47 bir önceki yılın aynı ayına göre %15,47 ve on iki aylık ortalamalara göre %15,82 artış gösterdi.

Aylık en fazla artış ham petrol ve doğalgaz ürünlerinde gerçekleşti

Bir önceki aya göre en fazla artış; %15,32 ile ham petrol ve doğalgaz ürünleri, %3,29 ile ana metaller, %2,72 ile motorlu kara taşıtları, treyler (römork) ve yarı treylerde (yarı römork) gerçekleşti. Buna karşılık metal cevherleri %1,58, giyim eşyası %0,33 ve kömür ve linyit %0,07 ile bir ay önceye göre endekslerin en fazla düştüğü alt sektörler oldu.

Ana sanayi gruplarında aylık en fazla artış enerjide gerçekleşti

Ana sanayi grupları sınıflamasına göre 2017 yılı Aralık ayında aylık en fazla artış enerjide ve yıllık en fazla artış ara mallarında gerçekleşti.

1.3. YURT İÇİ ÜRETİCİ FİYAT ENDEKSİ DEĞİŞİM ORANI, ARALIK 2017

Yurt içi üretici fiyat endeksi aylık %1,37 arttı

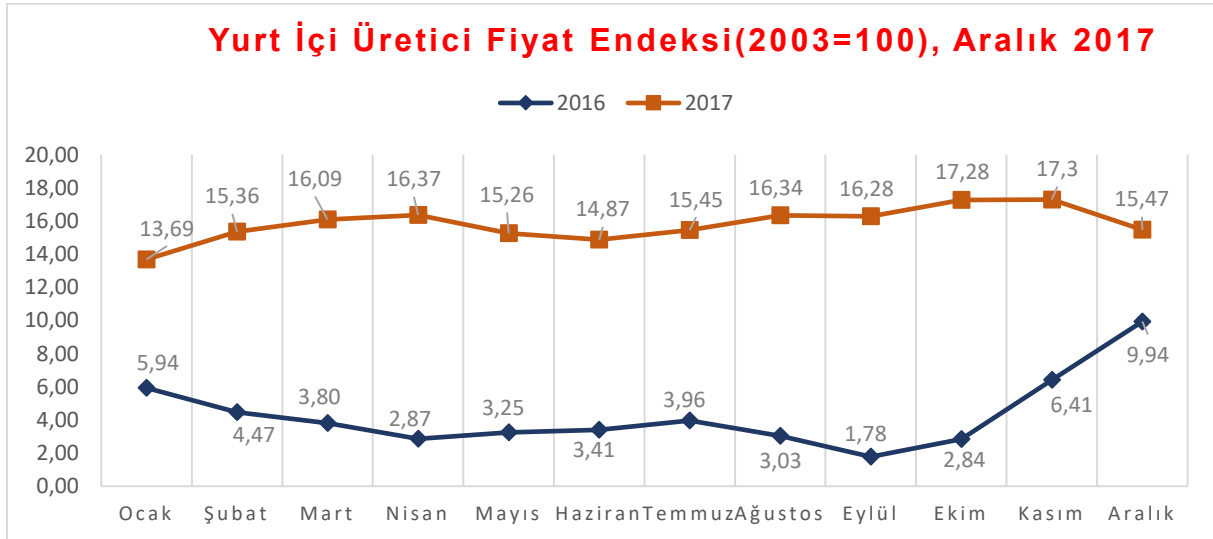
Yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE), 2017 yılı Aralık ayında bir önceki aya göre %1,37, bir önceki yılın Aralık ayına göre %15,47 bir önceki yılın aynı ayına göre %15,47 ve on iki aylık ortalamalara göre %15,82 artış gösterdi.

Tablo 3: Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi Değişim Oranı

	Aralık 2017	Aralık 2016
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	1,37	2,98
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	15,47	9,94
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	15,47	9,94
On iki ayın ortalamalarına göre değişim oranı (%)	15,82	4,30

Kaynak: TÜİK

Grafik 2: Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi

Kaynak: TÜİK

AÇIKLAMALAR: (ÜFE), Belirli bir referans döneminde ülke ekonomisinde üretimi yapılan ve yurtiçine satışa konu olan ürünlerin, üretici fiyatlarını zaman içinde karşılaştırarak fiyat değişikliklerini ölçen fiyat endeksidir. TÜFE ile ÜFE arasındaki temel fark, fiyat derlenen birimlerde ortaya çıkmaktadır.

- TÜFE'de fiyatlar, üreticilerin yanı sıra toptan satış noktalarından da (sebze, meyve ve balık hâllerinden) derlenmektedir. Toptan eşya fiyatlarına Katma Değer Vergisi (KDV) gibi vergiler dahil edilmektedir.
- ÜFE'de, fiyatların özellikle üreticilerden derlenmesi esastır ve ürün fiyatları vergiler hariç, yurtiçi peşin satış fiyatlarıdır.

2. EKONOMİK VERİLER; GÜVEN ENDEKSLERİ

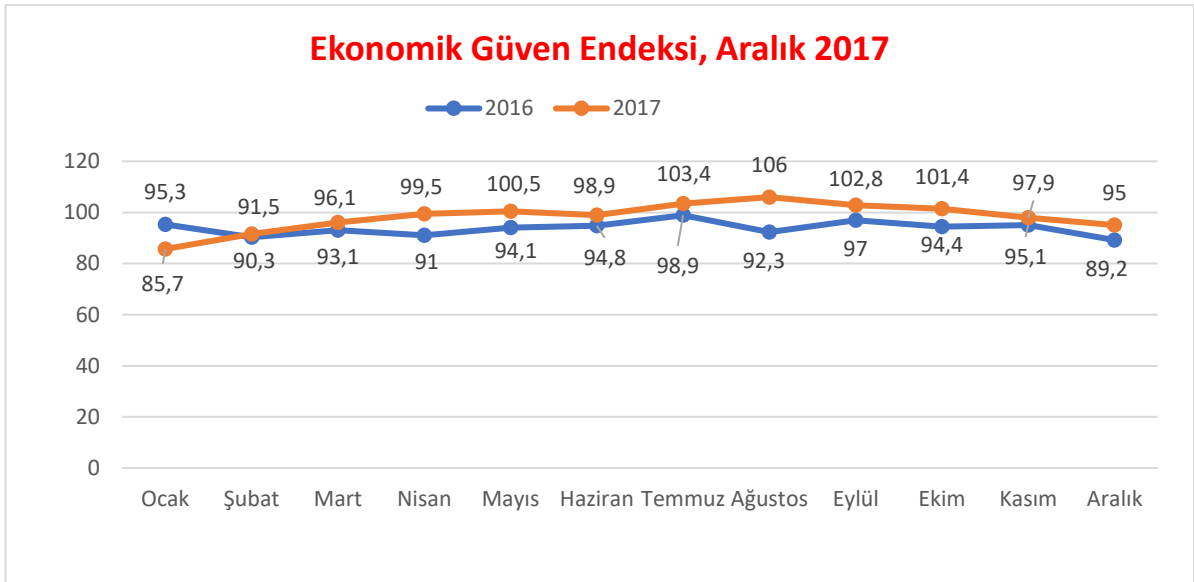
2.1. EKONOMİK GÜVEN ENDEKSİ, ARALIK 2017

Ekonomik güven endeksi 95 oldu

Ekonomik güven endeksi Aralık ayında bir önceki aya göre %3 oranında azalarak 97,9 değerinden 95 değerine düştü. Ekonomik güven endeksindeki düşüş, tüketici, reel kesim (imalat sanayi), hizmet ve inşaat sektörü güven endekslerindeki düşüşlerden kaynaklandı.

Aralık ayında tüketici güven endeksi 65,1 değerine, reel kesim (imalat sanayi) güven endeksi 109,2 değerine, hizmet sektörü güven endeksi 96,2 değerine ve inşaat sektörü güven endeksi 81,6 değerine geriledi. Aralık ayında perakende ticaret güven endeksi ise 100,6 değerine yükseldi.

Grafik 3: Ekonomik Güven Endeksi

Kaynak: TÜİK

2.1.1. EKONOMİK GÜVEN ENDEKSİ, ALT KALEMLERİ VE DEĞİŞİM ORANLARI, ARALIK 2017

Tablo 4: Ekonomik Güven Endeksi, Alt Kalemleri Ve Değişim Oranları

Endeks Adı	Endeks		Bir önceki aya göre değişim oranı %	
	Kasım 2017	Aralık 2017	Kasım 2017	Aralık 2017
Ekonomik Güven Endeksi	97,9	95,0	-3,4	-3,0
Tüketici Güven Endeksi	65,2	65,1	-3,2	-0,1
Reel kesim güven endeksi	109,8	109,2	-2,1	-0,5
Hizmet sektörü güven endeksi	99,7	96,2	-1,4	-3,5
Perakende ticaret güven endeksi	99,9	100,6	-3,9	0,7
İnşaat sektörü güven endeksi	82,4	81,6	-2,1	-1,0

Kaynak: TÜİK

AÇIKLAMALAR: Ekonomik güven endeksi, tüketici ve üreticilerin genel ekonomik duruma ilişkin değerlendirme, beklenti ve eğilimlerini özetleyen bir bileşik endekstir. Endeks, tüketici güven endeksi ve mevsim etkilerinden arındırılmış reel kesim (imalat sanayi), hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörleri güven endekslerinin alt endekslerinin ağırlıklandırılarak birleştirilmesinden oluşmaktadır.

Ekonomik güven endeksi hesaplamasında, her bir sektörün ağırlığı o sektörün normalleştirilmiş alt endekslerine eşit dağıtılarak uygulanmakta, güven endekslerine doğrudan uygulanmamaktadır. Bu kapsamda tüketici (4), reel kesim (8), hizmet (3), perakende ticaret (3) ve inşaat (2) sektörlerine ait 20 alt endeks hesaplamada kullanılmaktadır.

Ekonomik güven endeksinin hesaplamasında kullanılan alt endeksler her ayın ilk iki haftasında derlenen veriler kullanılarak hesaplanmaktadır.

Ekonomik güven endeksinin 100'den büyük olması genel ekonomik duruma ilişkin iyimserliği, 100'den küçük olması ise genel ekonomik duruma ilişkin kötümserliği göstermektedir.

2.2. TÜKETİCİ GÜVEN ENDEKSİ, ARALIK 2017

Tüketici güven endeksi 65,1 oldu

Türkiye İstatistik Kurumu ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası işbirliği ile yürütülen tüketici eğilim anketi sonuçlarından hesaplanan tüketici güven endeksi, Aralık ayında bir önceki aya göre %0,1 oranında azaldı; Kasım ayında 65,2 olan endeks Aralık ayında 65,1 oldu.

Hanenin maddi durum beklentisi 84,8 oldu

Hanenin maddi durum beklentisi endeksi bir önceki aya göre %0,3 oranında artarak Aralık ayında 84,8 oldu. Bu artış, gelecek 12 aylık dönemde hanenin maddi durumunun daha kötü olacağını bekleyenlerin azalmasından kaynaklandı.

Genel ekonomik durum beklentisi endeksi 87,5 oldu

Genel ekonomik durum beklentisi endeksi Kasım ayında 87,1 iken, Aralık ayında %0,5 oranında artarak 87,5 değerine yükseldi. Bu artış, gelecek 12 aylık dönemde genel ekonomik durumun daha kötü olacağı yönünde beklentisi olan tüketicilerin bir önceki aya göre azalmasından kaynaklandı.

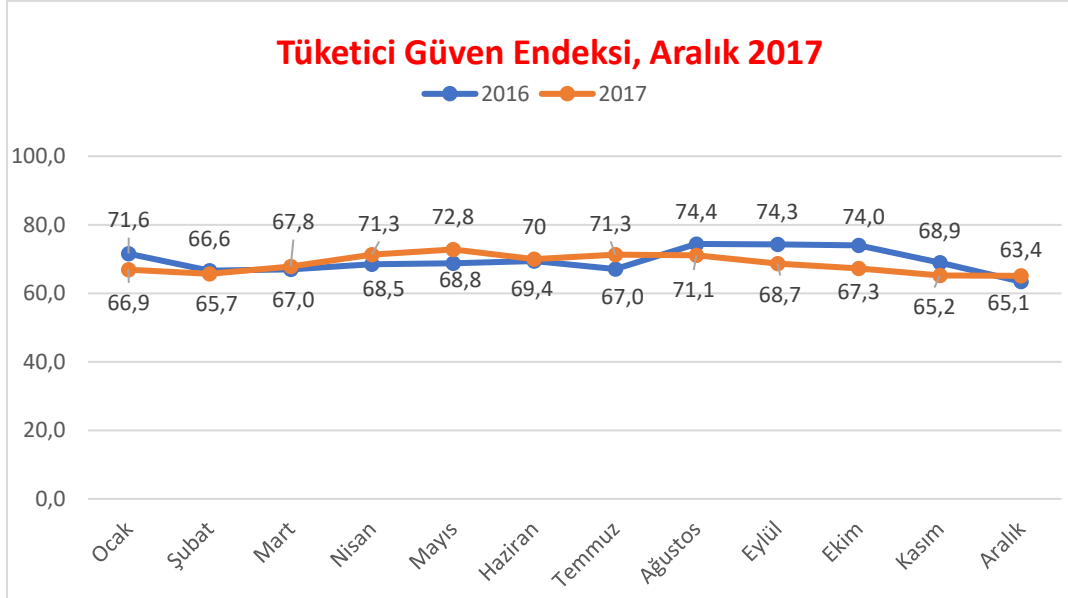
İşsiz sayısı beklentisi endeksi 70,6 oldu

İşsiz sayısı beklentisi endeksi Kasım ayında 70,9 iken, Aralık ayında %0,5 oranında azalarak 70,6 oldu. Bu azalış, gelecek 12 aylık dönemde işsiz sayısında düşüş bekleyenlerin azalmasından kaynaklandı.

Tasarruf etme ihtimali endeksi 17,5 oldu

Tasarruf etme ihtimali endeksi %2,9 oranında azaldı. Kasım ayında 18 olan endeks, Aralık ayında 17,5 değerine düştü. Bu düşüş, gelecek 12 aylık dönemde tasarruf etme ihtimali olduğunu düşünen tüketicilerin bir önceki aya göre azalmasından kaynaklandı.

Grafik 4: Tüketici Güven Endeksi

Kaynak: TÜİK

2.2.1. TÜKETİCİ GÜVEN ENDEKSİ, ALT KALEMLERİ VE DEĞİŞİM ORANLARI, ARALIK 2017

Tablo 5: Tüketici Güven Endeksi, Alt Kalemleri Ve Değişim Oranları

	Endeks		Bir önceki aya göre değişim oranı %	
	Kasım 2017	Aralık 2017	Kasım 2017	Aralık 2017
Tüketici Güven Endeksi	65,2	65,1	-3,2	-0,1
Hanenin maddi durum beklentisi	84,6	84,8	-2,8	0,3
Genel ekonomik durum beklentisi	87,1	87,5	-3,7	0,5
İşsiz sayısı beklentisi*	70,9	70,6	0,1	-0,5
Tasarruf etme ihtimali	18,0	17,5	-14,4	-2,9

Kaynak: TÜİK

*İşsiz sayısı beklentisi endeksinin artması işsiz sayısı beklentisinde azalışı, azalması ise işsiz sayısı beklentisinde artış göstermektedir. Sorgulamalar gelecek 12 aylık dönem için yapılmıştır.

AÇIKLAMALAR: Aylık tüketici eğilim anketi ile tüketicilerin kişisel mali durumlarına ve genel ekonomiye ilişkin mevcut dönem değerlendirmeleri ile gelecek dönem beklentileri ölçülmekte ve yakın gelecekte yapılması planlanan harcamalarına ve tasarruflarına ilişkin eğilimleri saptanmaktadır.

2.3. TEPAV PERAKENDE GÜVEN ENDEKSİ, ARALIK 2017

Perakende güveni yılın son ayında da negatifte kaldı

Mevsimsellikten arındırılmış TEPE değerleri aylar itibari ile incelendiğinde, endeks değerlerinin 2017 yılı Ekim ve Aralık ayları dışında 2016 yılının aynı dönemlerine göre daha düşük olduğu görüldü. TEPE'nin 2016 yılı ortalaması -10,3 puan iken, 2017 yılı ortalaması -17,1 puan oldu. Perakende sektörü güveni 2017 yılında 2016 yılına göre ortalamada daha kötü bir performans sergiledi. Perakende güveni geçen aya ve geçen yıla kıyasla azaldı

Aralık ayında -13,4 puan değerini alan TEPE, bir önceki aya göre 3,6 puan, geçen yılın aynı dönemine göre 3,5 puan arttı. TEPE değerinin geçen aya ve geçen yıla göre artmasında, hem geçtiğimiz üç ayda işlerin gelişimi hem de önümüzdeki 3 ayda satış beklentisi göstergelerindeki iyileşme etkili oldu. Böylelikle TEPE 2017 yılını üst üste 12 ay negatif değer alarak tamamladı

2.3.1. TEPAV PERAKENDE GÜVEN ENDEKSİ DEĞİŞİM ORANLARI, KASIM 2017

Tablo 6: TEPAV Perakende Güven Endeksi Değişim Oranları

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2015	-11,4	-3,7	-2,6	-7,2	-5,3	-5,4	-9,7	-11,6	-11,3	-3,5	3,7	2,5
2016	1,2	-6,6	-9,9	-5,0	-11,0	-11,9	-11,4	-8,0	-11,8	-16,9	-17,3	-15,6
2017	-16,0	-23,4	-14,8	-18,6	-16,2	-15,3	-19,0	-18,0	-18,7	-16,6	-18,3	0,7

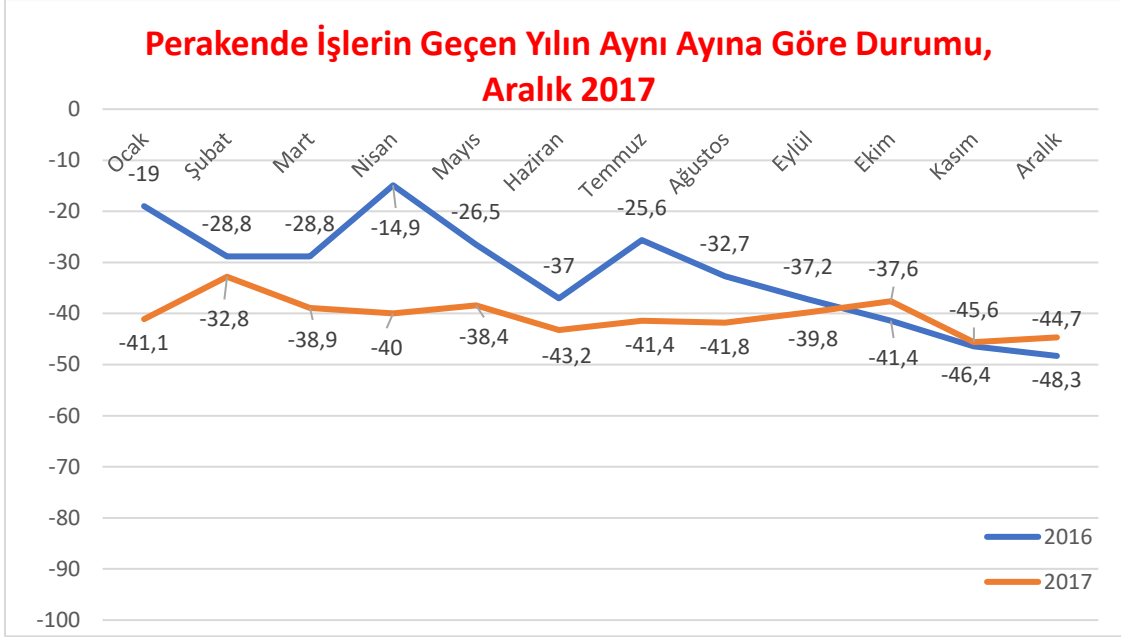
Kaynak: TEPAV

2017 yılında perakendecilerin iş hacimleri 2016 yılına göre azaldı

İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumuna 2017 ve 2016 yılları itibari ile bakıldığında, 2017 yılı değerleri Ekim ve Aralık aylarında 2016'dan yüksek değer aldığı görüldü. 2016 yılı ortalaması -32,2 puan iken, 2017 yılı ortalaması -40,4 puan oldu ve 2017 yılının iş hacmi 2016 yılından daha kötü performans gösterdi. Çeyreklik dönemler bazında geçen yıla göre işlerin durumu incelendiğinde, son çeyrekte 2017 yılı değerleri 2016 yılı değerlerinin üzerinde yer aldı.

Aralık 2017'de ise endeks -44,7 puan değerini alarak, Kasım 2017'ye göre 0,9 puan, Aralık 2016'ya göre ise 4,9 puan arttı. TEPE anketi katılımcılarının yüzde 15,7'si geçen yılın aynı dönemine göre işlerinde artış olduğunu belirtirken, işlerinde düşüş olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 60,5 olarak belirlendi. Geçen yıla göre işlerinde bir değişiklik olmadığını belirtenlerin oranı ise, yüzde 23,8 oldu.

Grafik 5: Perakende İşlerin Geçen Yılın Aynı Ayına Göre Durumu

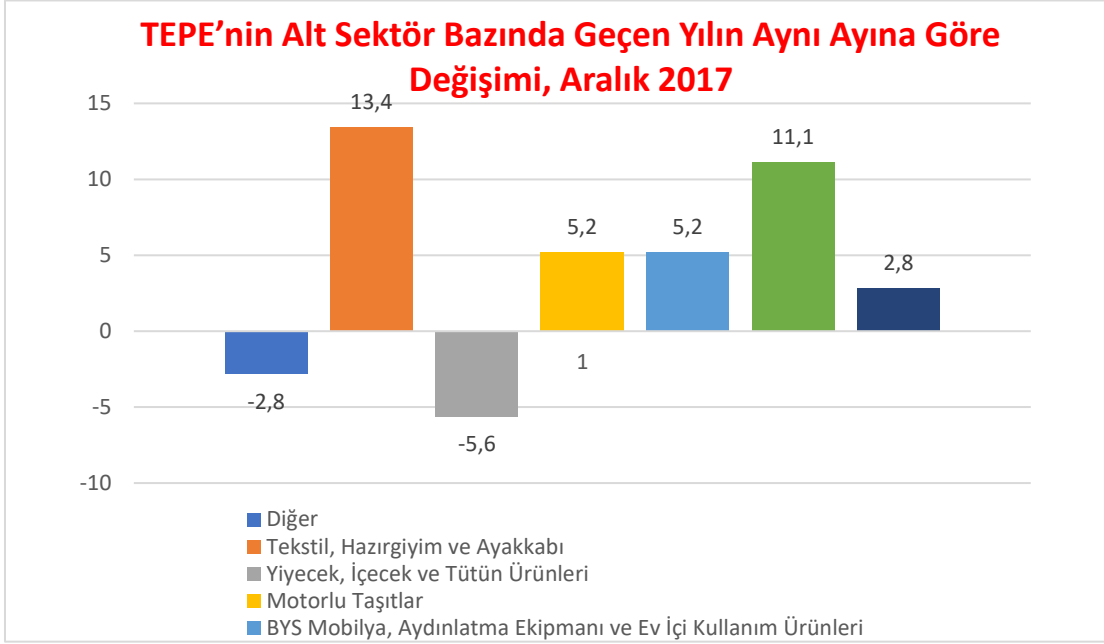
Kaynak: TEPAV

Perakende güveni en fazla “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı” sektöründe arttı

Perakende güvenine alt sektörler itibarıyla bakıldığında Aralık 2017’de, geçen yılın aynı dönemine göre “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı”, “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar”, “motorlu taşıtlar”, “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri” ve “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar” sektörlerinde artış gözlemlendi. “Tekstil, hazır giyim ve ayakkabı”, “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar”, “motorlu taşıtlar”, “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri” sektörleri ortalamanın üzerinde değer aldı.

“Diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)” ve “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri” sektörlerindeki perakende güveninde ise düşüş gözlemlendi. “Yiyecek, içecek ve tütün ürünleri” sektörü perakende güveninde en fazla düşüşü sergileyen sektör oldu..

Grafik 6: Tepe'nin Alt Sektör Bazında Değişiminin Geçen Yılın Aynı Ayına Göre Durumu

Kaynak: TEPAV

Perakendede stok düzeyi artmasına rağmen gelecek beklentileri iyimser

TEPE anketine soru bazında bakıldığında Aralık 2017'de, hem Aralık 2016'ya göre hem de Kasım 2017'ye göre "geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu", "önümüzdeki 3 ayda tedarikçilerden sipariş, satış ve istihdam beklentisi", "işlerin geçen yıla göre durumu" ve "gelecek yıl mağaza sayısı beklentisi" göstergeleri arttı. "Önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi" göstergesi ise hem geçen yıla hem de geçen aya göre azaldı.

3. EKONOMİK VERİLER; DIŞ TİCARET

3.1 İTHALAT- İHRACAT, KASIM 2017

Dış Ticaret İstatistikleri, Kasım 2017

İhracat %11,2, ithalat %21,3 arttı

Türkiye İstatistik Kurumu ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı işbirliğiyle oluşturulan geçici dış ticaret verilerine göre; ihracat 2017 yılı Kasım ayında, 2016 yılının aynı ayına göre %11,2 artarak 14 milyar 217 milyon dolar, ithalat %21,3 artarak 20 milyar 537 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Dış ticaret açığı %52,4 arttı

Kasım ayında dış ticaret açığı %52,4 artarak 6 milyar 320 milyon dolara yükseldi. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2016 Kasım ayında %75,5 iken, 2017 Kasım ayında %69,2'ye düştü.

Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış seriye göre ihracat %1,6 arttı

Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış seriye göre; 2017 Kasım ayında bir önceki aya göre ihracat %1,6 arttı, ithalat %2,4 azaldı. Takvim etkilerinden arındırılmış seriye göre ise; 2017 yılı Kasım ayında önceki yılın aynı ayına göre ihracat %11,1, ithalat %21,4 arttı.

Avrupa Birliği'ne ihracat %17 arttı

Avrupa Birliği'nin (AB-28) ihracattaki payı 2016 Kasım ayında %46,7 iken, 2017 Kasım ayında %49,1 oldu. AB'ye yapılan ihracat, 2016 yılının aynı ayına göre %17 artarak 6 milyar 983 milyon dolar olarak gerçekleşti.

En fazla ihracat yapılan ülke Almanya oldu

Almanya'ya yapılan ihracat 2017 Kasım ayında 1 milyar 376 milyon dolar olurken, bu ülkeyi sırasıyla 908 milyon dolar ile İngiltere, 839 milyon dolar ile İtalya ve 733 milyon dolar ile ABD takip etti.

İthalatta ilk sırayı Almanya aldı

Almanya'dan yapılan ithalat, 2017 yılı Kasım ayında 1 milyar 982 milyon dolar oldu. Bu ülkeyi sırasıyla 1 milyar 981 milyon dolar ile Çin, 1 milyar 906 milyon dolar ile Rusya ve 1 milyar 16 milyon dolar ile İtalya izledi.

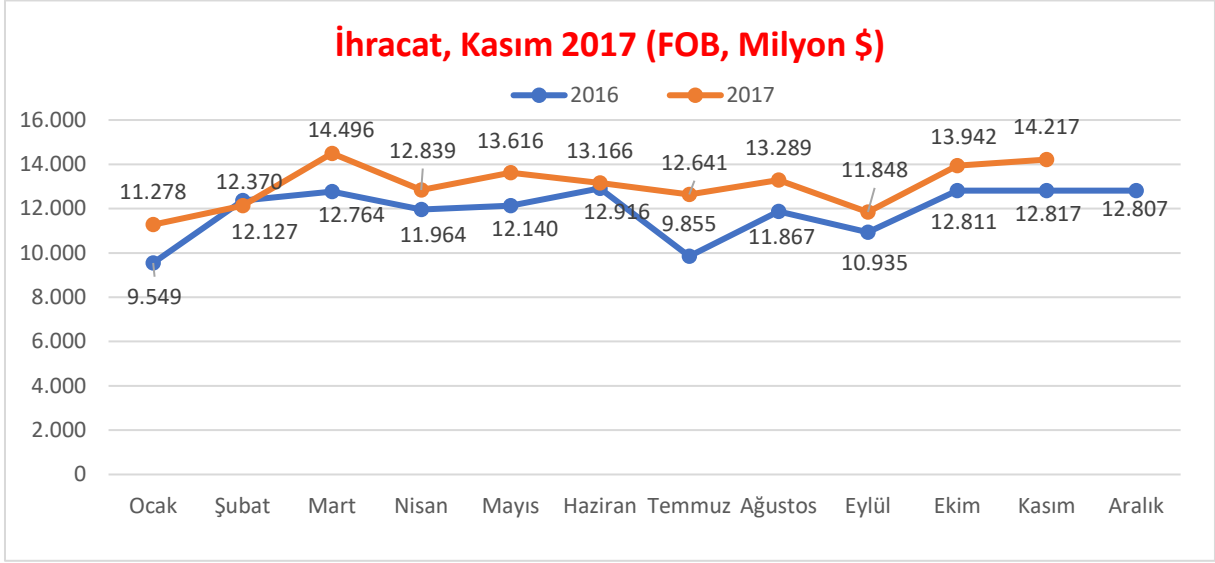
Yüksek teknoloji ürünlerin imalat sanayi ihracatı içindeki payı %3,9 oldu

Teknoloji yoğunluğuna göre dış ticaret verileri, ISIC Rev.3 sınıflaması içinde yer alan imalat sanayi ürünlerini kapsamaktadır. Kasım ayında ISIC Rev.3'e göre imalat sanayi ürünlerinin toplam ihracattaki payı %92,8'dir. Yüksek teknoloji ürünlerinin imalat sanayi ürünleri ihracatı içindeki payı %3,9, orta yüksek teknoloji ürünlerin payı ise %36,3'tür.

Yüksek teknoloji ürünlerin imalat sanayi ithalatı içindeki payı %15,7 oldu

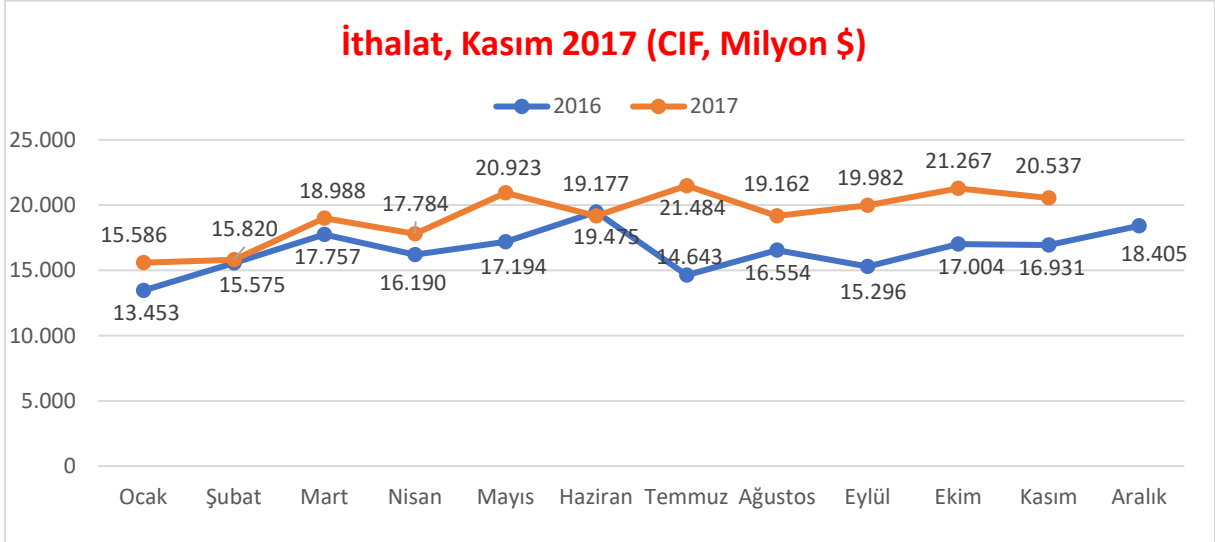
İmalat sanayi ürünlerinin toplam ithalattaki payı %81,1'dir. 2017 Kasım ayında yüksek teknoloji ürünlerinin imalat sanayi ürünleri ithalatı içindeki payı %15,7, orta yüksek teknoloji ürünlerin payı ise %42,7'dir.

Grafik 7: İhracat

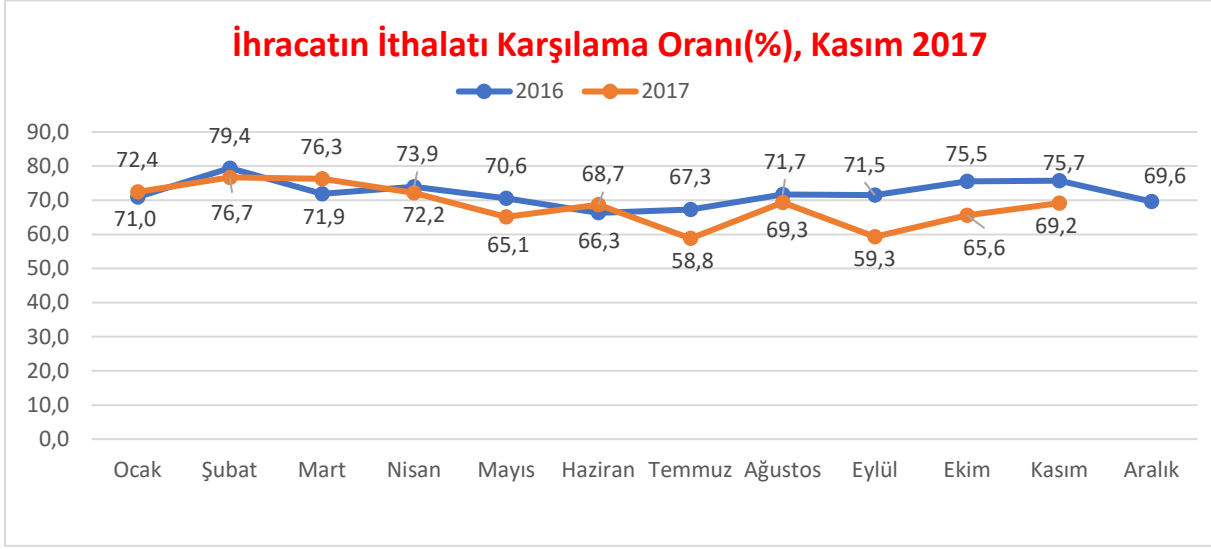
Kaynak: TÜİK

Grafik 8: İthalat

Kaynak: TÜİK

Grafik 9: İhracatın İthalatı Karşılama Oranı

Kaynak: TÜİK

3.2. İHRACATÇI FİRMALARIN KANUNİ MERKEZLERİ BAZINDA İHRACAT PERFORMANSI, ARALIK 2017 (1000 \$)

Tablo 7: İhracatçı Firmaların Kanuni Merkezleri Bazında İhracat Performansı

İLLER	OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK	KÜMÜLATİF
1 İSTANBUL	4.279.670,93	4.699.222,68	5.747.568,91	5.076.725,81	5.241.101,13	5.135.446,92	4.881.960,53	5.728.303,06	4.767.562,92	5.713.616,24	5.686.233,60	5.745.188,65	62.702.601,39
2 BURSA	1.002.645,22	1.146.971,41	1.277.703,82	1.154.489,79	1.257.246,44	1.249.753,53	1.161.690,62	1.003.162,64	1.062.220,54	1.269.183,03	1.319.679,19	1.153.347,30	14.058.093,54
3 KOCAELİ	1.000.633,86	1.038.789,59	1.277.240,89	1.029.557,47	1.059.406,85	1.039.263,95	964.955,74	841.119,90	957.023,07	1.152.907,26	1.107.506,14	1.068.530,88	12.536.935,61
4 İZMİR	663.053,80	655.158,04	759.410,26	641.542,37	700.215,45	734.985,90	662.184,59	778.969,24	709.526,63	781.913,80	869.869,56	801.206,25	8.758.035,90
5 ANKARA	447.221,30	477.468,06	600.537,34	509.995,02	535.619,12	483.349,05	525.642,93	589.451,13	554.570,65	609.389,28	602.357,44	655.860,16	6.591.461,47
6 GAZİANTEP	492.408,93	514.294,71	599.237,81	540.248,62	566.368,53	467.168,49	479.836,32	603.529,20	521.735,36	592.830,34	586.377,91	588.818,70	6.552.854,91
7 SAKARYA	453.370,43	397.098,01	491.694,28	403.546,74	478.027,60	452.747,73	460.963,94	274.487,25	377.250,50	486.700,67	451.546,41	491.011,16	5.218.444,74
8 MANİSA	192.407,56	256.213,67	330.544,52	280.382,94	329.642,13	327.134,81	302.421,56	344.801,55	365.288,89	413.612,79	426.887,21	432.559,66	4.001.897,30
9 DENİZLİ	220.092,57	211.292,36	269.493,71	229.673,80	249.573,21	254.153,25	244.723,78	283.735,43	244.443,71	284.357,05	300.313,60	275.450,15	3.067.302,60
10 HATAY	157.732,61	184.981,06	272.617,08	232.963,92	213.586,52	170.019,16	169.268,48	131.559,58	138.071,43	188.514,28	215.516,27	261.410,24	2.336.240,62
11 MERSİN	135.978,53	118.428,42	137.543,93	111.215,25	112.459,50	120.815,56	97.505,02	104.715,37	93.614,92	141.489,35	171.156,53	184.267,85	1.529.190,22
12 ADANA	119.697,34	124.845,63	145.827,82	139.598,71	157.638,08	146.462,25	125.847,17	171.170,16	147.225,82	171.819,09	187.374,71	170.408,37	1.807.915,14
13 KAYSERİ	111.345,01	115.008,53	144.178,27	133.197,10	139.302,03	124.545,09	126.192,46	143.970,69	116.592,62	161.739,57	150.282,32	147.519,24	1.613.872,92
14 KONYA	114.211,49	121.147,70	136.637,15	128.558,39	136.041,86	126.794,26	118.843,95	144.541,78	111.163,53	138.984,44	140.421,27	147.300,43	1.564.646,25
15 TRABZON	109.157,14	103.574,06	100.959,46	83.284,71	83.086,10	94.285,41	80.079,49	65.865,35	89.041,11	127.541,04	129.927,72	129.257,22	1.196.058,82
16 ANTALYA	95.007,08	97.340,16	108.671,82	99.918,34	91.413,01	103.584,31	80.919,16	98.437,08	83.367,67	97.126,43	112.716,40	127.209,71	1.195.711,18
17 ESKİŞEHİR	59.651,30	69.344,35	75.693,56	68.040,13	70.477,13	76.941,40	65.123,81	78.590,67	68.999,46	79.217,98	83.742,60	92.935,67	888.758,05
18 K.MARAŞ	80.534,89	79.332,18	93.433,22	78.405,47	74.917,10	70.901,86	72.540,06	73.098,08	74.951,00	83.751,74	84.042,38	82.138,95	948.046,92
19 MARDİN	70.971,77	82.383,46	98.013,38	75.077,69	86.496,52	72.586,70	73.417,73	88.007,34	70.230,89	76.980,01	68.449,73	71.531,00	934.146,19
20 TEKİRDAĞ	56.100,11	62.051,12	72.966,33	63.880,20	67.726,19	73.808,06	70.463,18	77.649,64	71.068,90	80.328,81	79.664,56	71.108,87	846.815,97
53 KIRKLARELİ	6.798,51	7.710,87	8.716,22	7.955,49	7.597,34	5.939,09	6.824,92	7.919,88	6.886,58	8.343,13	9.009,32	7.428,00	91.129,35
62 EDİRNE	1.477,82	2.239,07	2.537,71	3.285,71	3.380,01	2.921,25	3.117,33	3.740,58	3.228,45	3.770,44	3.587,11	4.017,44	37.302,89

Kaynak: TİM

3.3. İLİMİZDEKİ İHRACATÇI FİRMALARIN SEKTÖR İHRACAT PERFORMANSI, ARALIK 2017 (1000 \$)

Tablo 8: İlimizdeki İhracatçı Firmaların Sektör İhracat Performansı

SEKTÖR	1 – 31 ARALIK			1 OCAK- 31 ARALIK		
	2016	2017	DEĞ.	2016	2017	DEĞ.
Çelik	727,36	965,04	32,68%	6.615,98	9.819,12	48,42%
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	1.002,40	1.591,29	58,75%	14.937,89	16.340,75	9,39%
Demir ve Demir Dışı Metaller	2.699,26	5.905,83	118,79%	41.852,33	60.635,65	44,88%
Deri ve Deri Mamulleri	1.517,38	2.135,78	40,75%	16.458,49	19.771,00	20,13%
Diğer Sanayi Ürünleri	76,40	0,03	-99,96%	759,15	812,01	6,96%
Elektrik Elektronik ve Hizmet	8.183,05	9.374,00	14,55%	99.049,51	111.391,23	12,46%
Fındık ve Mamulleri	0,00	0,00	0,00%	1,15	1,06	-7,75%
Gemi ve Yat	0,00	0,00	0,00%	0,77	296,33	38481,45%
Halı	126,46	157,97	24,92%	1.888,34	1.374,69	-27,20%
Hazır giyim ve Konfeksiyon	13.142,75	15.076,95	14,72%	170.799,09	165.353,22	-3,19%
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	468,86	525,72	12,13%	6.197,10	7.858,13	26,80%
İklimlendirme Sanayii	1.836,61	3.031,41	65,05%	24.807,50	34.934,25	40,82%
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	8.466,69	10.923,33	29,02%	112.905,55	126.347,32	11,91%
Kuru Meyve ve Mamulleri	3,00	0,00	-100,00%	33,18	38,86	17,10%
Madencilik Ürünleri	776,60	948,44	22,13%	8.879,72	11.454,05	28,99%
Makine ve Aksamları	3.923,97	4.687,63	19,46%	39.277,39	58.181,94	48,13%
Meyve Sebze Mamulleri	6,98	1,99	-71,51%	191,67	69,80	-63,58%
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	957,55	1.432,89	49,64%	9.997,93	14.056,09	40,59%
Mücevher	0,00	0,00	0,00%	1,27	1,17	-7,83%
Otomotiv Endüstrisi	3.978,79	4.823,73	21,24%	64.102,93	76.434,67	19,24%
Savunma ve Havacılık Sanayii	0,00	0,00	0,00%	65,61	2.046,55	3019,39%
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	0,00	0,00	0,00%	38,91	0,00	-100,00%
Tekstil ve Hammaddeleri	8.168,12	9.526,83	16,63%	104.897,68	129.572,75	23,52%
Yaş Meyve ve Sebze	0,90	0,00	-100,00%	4,33	25,33	484,83%
Zeytin ve Zeytinyağı	0,00	0,00	0,00%	0,52	0,00	-100,00%
TOPLAM	56.063,11	71.108,87	26,84%	723.763,98	846.815,97	17,00%
TÜRKİYE TOPLAM	12.320.499,79	13.569.737,02	10,14%	131.598.403,51	147.315.872,63	11,94%

Kaynak: TİM

3.4. İLİMİZDEKİ İHRACATÇI FİRMALARIN ÜLKE İHRACAT PERFORMANSI, ARALIK 2017 (1000 \$)

Tablo 9: İlimizdeki İhracatçı Firmaların Ülke İhracat Performansı

SIRA		1 – 31 ARALIK			1 OCAK- 31 ARALIK		
		2016	2017	DEĞ.	2016	2017	DEĞ.
	TOPLAM	12.320.499,79	13.569.737,02	10,14%	131.598.403,51	147.315.872,63	11,94%
1	ALMANYA	8.964,32	12.837,53	43,21%	139.316,35	159.049,44	14,16%
2	BULGARİSTAN	1.990,24	5.357,94	169,21%	33.474,35	41.958,29	25,34%
3	FRANSA	2.908,33	3.460,09	18,97%	36.320,00	38.995,47	7,37%
4	BİRLEŞİK KRALLIK	3.070,39	3.116,38	1,50%	38.090,19	38.092,80	0,01%
5	İSPANYA	1.621,69	3.087,83	90,41%	21.675,09	29.654,93	36,82%
6	BİRLEŞİK DEVLETLER	1.704,77	2.439,90	43,12%	27.482,13	33.282,25	21,11%
7	ROMANYA	1.919,01	2.357,45	22,85%	29.466,29	32.161,92	9,15%
8	RUSYA FEDERASYONU	1.728,14	2.152,00	24,53%	7.746,54	15.154,75	95,63%
9	İTALYA	1.525,18	2.086,17	36,78%	34.288,68	31.649,98	-7,70%
10	POLONYA	1.064,84	1.781,07	67,26%	16.920,84	17.381,71	2,72%
11	MISIR	1.414,28	1.694,65	19,82%	17.419,56	19.534,01	12,14%
12	BAHREYN	0,00	1.454,89	0,00%	313,54	1.922,46	513,15%
13	HINDİSTAN	934,41	1.346,53	44,10%	9.760,37	11.032,01	13,03%
14	NİJERYA	640,94	1.267,82	97,81%	5.634,62	8.616,50	52,92%
15	ÇİN HALK CUMHURİYETİ	912,93	1.204,15	31,90%	11.469,80	17.372,91	51,47%
16	HOLLANDA	873,53	1.190,94	36,34%	11.161,38	14.889,64	33,40%
17	DANİMARKA	1.189,87	1.186,43	-0,29%	18.088,28	21.763,79	20,32%
18	İRAK	991,68	1.139,72	14,93%	13.065,19	13.593,58	4,04%
19	İRAN (İSLAM CUM.)	778,60	1.016,62	30,57%	9.350,89	12.245,05	30,95%
20	BANGLADEŞ	1.112,28	976,04	-12,25%	11.274,56	14.701,33	30,39%

Kaynak: TİM

3.5. İLİMİZE GÖRE ÖNEMLİ SEKTÖRLER BAZINDA ÜLKEMİZİN İLK 5 ÜLKE İHRACAT PERFORMANSI, ARALIK 2017 (1000 \$)

Tablo 10: İlimize Göre Önemli Sektörler Bazında Ülkemizin İlk 5 Ülke İhracat Performansı

SEKTÖR	SIRA	ULKE	1 OCAK- 31 ARALIK 2016	1 OCAK- 31 ARALIK 2017	DEĞ.
Demir ve Demir Dışı Metaller	1	ALMANYA	806.060,57	929.380,56	15,30%
	2	İTALYA	374.155,17	474.589,57	26,84%
	3	BİRLEŞİK KRALLIK	290.281,79	345.534,72	19,03%
	4	FRANSA	292.888,12	326.291,90	11,40%
	5	IRAK	251.713,91	239.363,81	-4,91%
		Diğer	2.015.099,56	2.315.160,56	67,67%
		Toplam	5.945.788,94	6.812.164,26	14,57%
Elektrik Elektronik ve Hizmet	1	BİRLEŞİK KRALLIK	1.306.381,55	1.428.632,58	9,36%
	2	ALMANYA	1.102.178,55	1.154.039,76	4,71%
	3	FRANSA	739.435,08	726.943,31	-1,69%
	4	İTALYA	397.753,52	450.912,51	13,36%
	5	IRAK	338.909,67	360.721,97	6,44%
		Diğer	3.884.658,36	4.121.250,13	32,17%
		Toplam	9.976.164,32	10.500.495,43	5,26%
Hazır giyim ve Konfeksiyon	1	ALMANYA	3.167.603,18	3.229.360,95	1,95%
	2	İSPANYA	1.748.557,91	2.094.409,77	19,78%
	3	BİRLEŞİK KRALLIK	2.026.987,43	1.957.240,79	-3,44%
	4	HOLLANDA	782.482,81	861.046,97	10,04%
	5	FRANSA	847.400,12	843.878,42	-0,42%
		Diğer	8.573.031,45	8.985.936,89	27,91%
		Toplam	16.956.074,32	17.045.360,34	0,53%
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	1	BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ	452.601,60	915.996,33	102,38%
	2	ALMANYA	801.485,47	864.695,19	7,89%
	3	IRAK	789.426,51	839.641,08	6,36%
	4	BİRLEŞİK DEVLETLER	433.125,00	787.723,28	81,87%
	5	MISIR	795.019,56	745.182,25	-6,27%
		Diğer	3.271.658,14	4.153.238,13	192,23%
		Toplam	13.936.780,21	16.042.218,12	15,11%
Makine ve Aksamları	1	ALMANYA	522.295,56	583.554,17	11,73%
	2	BİRLEŞİK DEVLETLER	359.713,70	354.671,25	-1,40%
	3	İTALYA	233.799,97	272.163,44	16,41%
	4	İRAN (İSLAM CUM.)	242.490,76	268.944,39	10,91%
	5	CEZAYİR	253.786,68	254.368,76	0,23%
		Diğer	1.612.086,66	1.733.702,01	37,87%
		Toplam	5.299.789,37	6.085.453,42	14,82%
Otomotiv Endüstrisi	1	ALMANYA	3.956.663,91	4.367.996,44	10,40%
	2	İTALYA	2.786.663,30	3.147.237,42	12,94%
	3	FRANSA	2.503.954,47	2.917.058,31	16,50%
	4	BİRLEŞİK KRALLIK	2.245.854,62	2.753.830,57	22,62%
	5	İSPANYA	1.315.251,30	1.628.406,00	23,81%
		Diğer	12.808.387,60	14.814.528,75	86,26%
		Toplam	23.887.928,85	28.534.556,33	19,45%
Tekstil ve Hammaddeleri	1	İTALYA	729.949,23	773.840,39	6,01%
	2	BULGARİSTAN	598.339,11	604.712,07	1,07%
	3	İRAN (İSLAM CUM.)	437.341,40	449.870,32	2,86%
	4	ALMANYA	381.052,96	419.044,27	9,97%
	5	BİRLEŞİK DEVLETLER	314.253,69	334.691,23	6,50%
		Diğer	2.460.936,39	2.582.158,27	26,42%
		Toplam	7.866.810,25	8.101.820,87	2,99%
		TOPLAM	131.598.403,51	147.315.872,63	11,94%

Kaynak: TİM

4. BEŞERİ-EKONOMİK VERİLER; İSTİHDAM

4.1. İŞGÜCÜ MALİYET ENDEKSİ, III. ÇEYREK TEMMUZ-EYLÜL 2017

Saatlik işgücü maliyeti endeksi %12,3 arttı

Takvim etkisinden arındırılmış saatlik işgücü maliyeti endeksi 2017 yılı III. çeyreğinde, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %12,3 arttı. Endeks; sanayi sektöründe %13,3, inşaat sektöründe %15,4 ve hizmet sektöründe %11,5 arttı.

Takvim etkisinden arındırılmış saatlik işgücü maliyeti endeksinde en yüksek artış %17,6 ile B (Madencilik ve taş ocakçılığı) sektöründe gerçekleşti.

Saatlik kazanç endeksi %12,4 arttı

Takvim etkisinden arındırılmış saatlik kazanç endeksi 2017 yılı III. çeyreğinde, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %12,4 arttı. Endeks; sanayi sektöründe %13,5, inşaat sektöründe %15,6 ve hizmet sektöründe %11,4 arttı.

Takvim etkisinden arındırılmış saatlik kazanç endeksinde en yüksek artış %15,6 ile F (İnşaat) sektöründe gerçekleşti.

Saatlik kazanç dışı işgücü maliyeti endeksi %12,1 arttı

Takvim etkisinden arındırılmış saatlik kazanç dışı işgücü maliyeti endeksi 2017 yılı III. çeyreğinde, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %12,1 arttı. Endeks; sanayi sektöründe %12,5, inşaat sektöründe %14,8 ve hizmet sektöründe %11,6 arttı.

Takvim etkisinden arındırılmış saatlik kazanç dışı işgücü maliyeti endeksinde en yüksek artış %25 ile B (Madencilik ve taş ocakçılığı) sektöründe gerçekleşti.

4.1.1. MEVSİM VE TAKVİM ETKİSİNDEN ARINDIRILMIŞ ENDEKSLER VE DEĞİŞİM ORANLARI, III. ÇEYREK: TEMMUZ-EYLÜL 2017 [2010=100]

Tablo 11: Mevsim Ve Takvim Etkisinden Arındırılmış Endeksler Ve Değişim Oranları

Sektör	Saatlik işgücü maliyeti endeksi		Saatlik kazanç endeksi		Saatlik kazanç dışı işgücü maliyeti endeksi,	
	Endeks	Çeyreklik Değişim (%)	Endeks	Çeyreklik Değişim (%)	Endeks	Çeyreklik Değişim (%)
Toplam	238,2	2,7	236,3	2,6	247,3	3,2
Sanayi	244,0	3,3	242,8	3,0	249,5	5,1
İnşaat	293,6	3,0	290,9	2,9	305,9	3,4
Hizmet	230,5	2,4	228,5	2,4	240,8	2,0

Kaynak: TÜİK

5. YILLIK SANAYİ ÜRÜN (PRODCOM) İSTATİSTİKLERİ, 2016

Ülkemizde 1 milyon 367 bin 725 adet otomobil üretildi

Türkiye’de 2016 yılında 1 milyon 367 bin 725 adet otomobil, 179 milyon 370 bin 200 ton hazır beton, 723 bin 837 ton margarin ve benzeri yenilebilir katı yağ, 8 milyon 405 bin 132 adet ev tipi buzdolabı ve dondurucu üretildi.

Üretimden yapılan satışlar 1 trilyon 45 milyar 754 milyon TL oldu

Girişimlerin ürettikleri ürünlerden yaptıkları satış 2016 yılında 1 trilyon 45 milyar 754 milyon TL oldu. Bu değer 2015 yılında 956 milyar 497 milyon TL iken 2014 yılında 860 milyar 253 milyon TL olarak gerçekleşmişti.

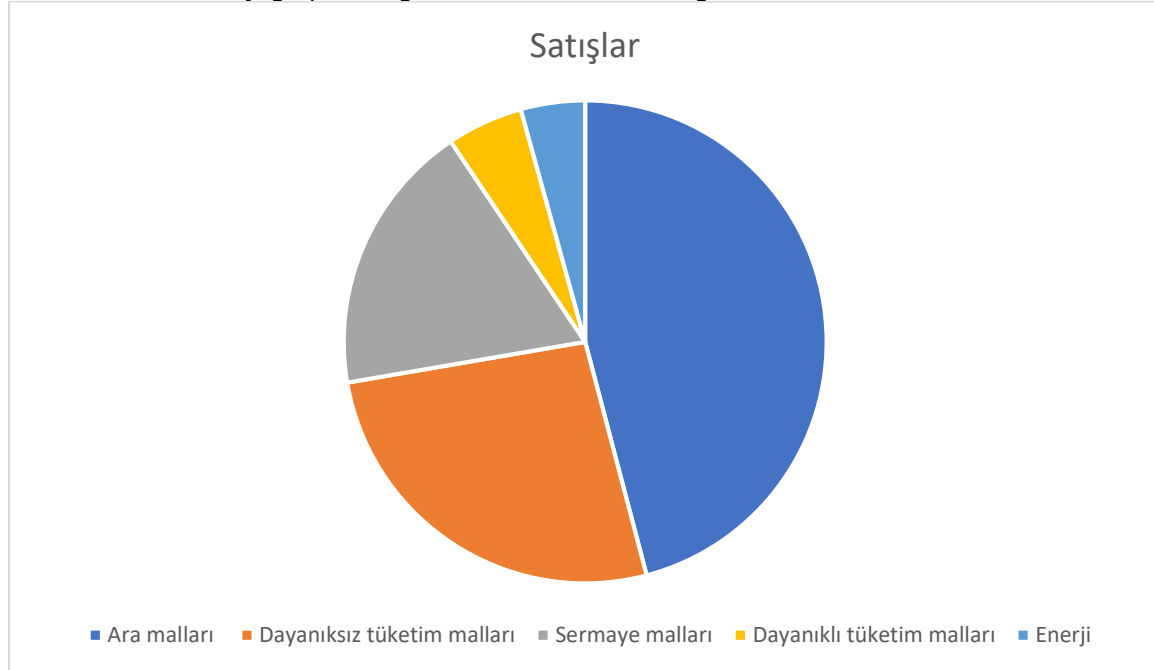
Üretimden yapılan satışların %15,5’ini gıda sanayi ürünleri oluşturdu

Girişimlerin 2016 yılında ürettikleri ürünlerden yapılan satış tutarının %15,5’ini gıda sanayi ürünleri oluşturdu. Bunu %11,3 ile ana metal sanayi ürünleri ve %9,3 ile motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı takip etti.

Üretimden yapılan satışların %3,3’ünü yüksek teknoloji ürünleri oluşturdu

İmalat sanayinde 2016 yılında üretilen ürünler teknoloji düzeylerine göre sınıflandırıldığında, yüksek teknoloji sınıfındaki ürünlerin toplam satış değerinin %3,3’ünü oluşturduğu görüldü. Düşük ve orta-düşük teknoloji gruplarının toplamı %71,5 olurken orta-yüksek teknoloji grubunun payı %25,2’de kaldı.

Grafik 10: Anasanayi gruplarına göre ürünlerin oransal dağılımı,2016

Kaynak: TÜİK

Ana sanayi gruplarında, ara malları %45,9 ile ilk sırada yer aldı

İmalat sanayinde 2016 yılında üretilen ürünler ana sanayi gruplarına göre sınıflandırıldığında; toplam satış değerinin %45,9’unu ara mallarının, %26,4’ünü dayanısız tüketim mallarının oluşturduğu görüldü. Enerji ise %4,3 ile toplam satış değerinde en az paya sahip oldu.

6. KULLANILAN VERİLERİN KAYNAKLARI

Ekonomik, Ticari, Sosyal ve Finansal verilerden oluşan çalışmada 'TÜİK', 'TOBB', 'BDDK', 'TBB', 'TCMB', 'Ekonomi Bakanlığı', 'Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı', 'Gümrük ve Ticaret Bakanlığı', 'Kalkınma Bakanlığı', 'TİM', 'İMİB', 'TEPAV' ve diğer resmi kaynakların yayınladıkları istatistik ve veriler kullanılmıştır. Hatalı veri ve yazım hatalarında ilgili kurumların yayınladıkları orijinal veriler geçerlidir.